



Samenvatting

De afgelopen jaren lag de regierol en verantwoordelijkheid voor inburgering bij de inburgeraars zelf. Met ingang van 1 januari 2021 worden de gemeenten weer verantwoordelijk voor de totale inburgering van statushouders (wet Inburgering). De gemeente bereidt de uitvoering per genoemde datum voor. Hiervoor heeft de minister in de meicirculaire voor de jaren 2019 en 2020 voorbereidingsbedragen aan de gemeente toegekend. Het college heeft besloten de voorbereiding van de uitvoering voortvarend ter hand te nemen en de bedragen voor 2019 en 2020 hieraan te besteden. Het college heeft besloten de resterende gelden te besteden aan een verhoging van het taalniveau van de lopende of afgesloten trajecten inburgering die tot 1 januari 2021 nog door het rijk worden uitgevoerd.

Beslispunten

1. De doeluitkering inburgering van de gemeente Maastricht voor 2019 en 2020 te besteden aan het voorbereidingstraject van de uitvoering (automatisering, verwerving trajecten inburgering, beleid, uitvoering) van inburgering.
2. De resterende gelden worden besteed aan een verhoging van het taalniveau van de lopende of afgesloten trajecten inburgering die tot 1 januari 2021 nog door het rijk worden uitgevoerd.
3. De resterende gelden 2019 aan de reserve overloop toe te voegen voor besteding in 2020.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 10 december 2019:

Conform.



1. Aanleiding

De afgelopen jaren lag de regierol en verantwoordelijkheid voor inburgering bij de inburgeraars zelf. Met ingang van 1 januari 2021 worden de gemeenten weer verantwoordelijk voor de totale inburgering van statushouders (wet Inburgering). Op dit moment is de gemeente bezig met re-integratieactiviteiten en verhogen van het taalniveau van statushouders. Dat doet de gemeente op basis van de Participatiewet en niet op basis van de wet Inburgering.

Deze nota is een aangepaste versie naar aanleiding van de behandeling in het college van 8 oktober 2019, waarbij de destijds voorliggende nota is ingetrokken door het college.

In de nieuwe versie is met name de financiële paragraaf verder uitgewerkt.

2. Context

De nieuwe inburgeringswet

Inleiding

Omdat de huidige Wet inburgering ingewikkeld is, niet effectief en een te groot beroep doet op de zelfredzaamheid van de inburgeraars, heeft minister Koolmees besloten om het inburgeringsstelsel anders vorm te gaan geven.

Doordat de regierol voor de inburgering weer bij de gemeente komt te liggen, krijgen we de mogelijkheid om steviger in te zetten op een goede inburgering van nieuwkomers in onze stad.

Daarbij wordt er gestreefd naar een breed maatschappelijk inburgeringstraject, waarin de inburgeraar wordt gestimuleerd om écht deel uit te gaan maken van de gemeenschap.

Het gaat in 2018 om een instroom van ongeveer 150 statushouders. Deze aantallen kunnen op jaarbasis sterk wisselen. De inburgeraars zitten gemiddeld drie jaar in een traject.

Een aantal keren inmiddels heeft minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) een brief gestuurd aan de Tweede Kamer om de Kamer te informeren over de voorbereiding op de nieuwe inburgeringswet.

De minister heeft aangegeven dat:

- De wet wordt ingevoerd op 1 januari 2021;
- Incidenteel een bedrag van 20 miljoen euro per jaar beschikbaar wordt gesteld voor de jaren 2019 en 2020 (Maastricht per jaar € 142.858,00) via een decentralisatie-uitkering naar rato van inwonersaantal.

In deze nota wordt informatie gedeeld over de volgende zaken:

1. Contouren van de nieuwe inburgeringswet, de doelgroepen die inburgeringsplicht hebben en het wetgevingstraject



2. Incidenteel geld ter voorbereiding op de nieuwe inburgeringswet
3. Verwervingstrajekt inburgering
4. Samenwerking gemeenten Maastricht-Heuvelland

In overleg met de VNG heeft de minister het wetsontwerp aan het CPB voorgelegd om te berekenen wat de uitvoeringskosten voor de gemeenten van de huidige uitvoeringsvariant zijn. Mochten de uitvoeringskosten te hoog blijken te zijn, dan heeft de minister de mogelijkheid om het huidige voorstel te vereenvoudigen.

Ad 1. Contouren van de nieuwe inburgeringswet en de doelgroepen die inburgeringsplicht hebben

Hieronder vindt u de contouren van het concept van de nieuwe wet. Een aantal onderdelen van deze contouren zullen wel vragen oproepen, maar het betreft hier de hoofdlijnen van de wetgeving. Veel van de vormgeving van de uitvoering is op dit moment nog onduidelijk en de minister wil hiervoor op een later moment voor dertig onderdelen van de wet een uitvoeringsregeling maken die een verdere invulling geeft aan de uitvoering van de wet en de hieronder genoemde contouren.

Hoofdpunten van de vernieuwde Wet Inburgering vanaf 1 januari 2021:

- **Brede intake:** het COA brengt voor asielstatushouders objectief en op een uniforme manier al in het AZC de situatie van de persoon in beeld. Daarbij gaat het onder andere om informatie of iemand analfabeet is, welke opleidingen zijn gevolgd, praktische competenties, werknemersvaardigheden, werkervaring, leerbaarheid, motivatie/interesses en de mate van zelfredzaamheid. Daarnaast is er informatie opgenomen over de gezinssituatie, sociaal netwerk en fysieke/mentale gezondheid.
- **Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP):** een door de gemeente opgesteld plan gericht op het leren van de taal in combinatie met werk, vrijwilligerswerk, studie of stage. Inburgeraars zijn verplicht hieraan mee te werken, ook als ze geen uitkering ontvangen.
- **Gemeentelijke regierol:** gemeenten zijn verantwoordelijk om een bij het PIP aansluitend inburgeringsaanbod te doen.
- **Taalniveau B1:** het taalniveau bij het inburgeringsexamen wordt verhoogd van A2 naar B1: het taalniveau dat nodig is om een zo goed mogelijke startpositie op de arbeidsmarkt te hebben.
- **Drie leerroutes met eigen leerdoelen:** omdat niet iedereen het hoogste niveau zal halen worden drie inburgeringsniveaus ingericht: de onderwijsroute (gericht op het volgen van vervolgonderwijs), de reguliere route (gericht op het behalen van het inburgeringsexamen) en de



Z-route (gericht op deelname aan maatschappij). Een inburgeringstraject loopt maximaal drie jaar.

- **Afschaffing leenstelsel:** het leenstelsel wordt afgeschaft en de gemeenten worden verantwoordelijk voor voldoende inburgeringsaanbod waarvoor de gemeente van het ministerie een uitkering ontvangt. Hiervoor worden gelden van het rijk overgeheveld naar de gemeente. Onduidelijk is nog wat er met de huidige leningen gebeurt.
- **Keurmerk Blik op Werk:** ook in nieuwe situatie blijft Blik op Werk toezien op de kwaliteit van het inburgeringsaanbod.
- **Toetsing:** de taalonderdelen en het onderdeel Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM) van het inburgeringsexamen blijven centraal getoetst worden. Het onderdeel Kennis van de Nederlands Arbeidsmarkt (KNA) komt te vervallen. Ook ontwikkelt het Rijk een verplicht af te nemen leerbaarheidstoets.
- **Handhaving:** er gelden strengere eisen voor inburgering, waaronder de hogere taaleis. Gemeenten kunnen boetes opleggen als inburgeraars zich niet voldoende inzetten.
- **Ontheffing:** ontheffing van inburgering is nog maar beperkt mogelijk.
- **Financiële zelfredzaamheid en ontzorgen:** gemeenten betalen gedurende de periode waarin de statushouder begeleid wordt naar financiële zelfredzaamheid de vaste lasten uit de bijstand, zoals huur en energiekosten en de verplichte verzekeringen. De statushouder ontvangt wat resteert en ontvangt bovendien toeslagen.
- **Prestatiebeloning gemeente:** om gemeenten te motiveren tot een goede uitvoering vindt financiering gedeeltelijk plaats op basis van nader te maken afspraken. Welk systeem hiervoor gebruikt gaat worden is nog onduidelijk. Het budget is geoormerkt.

Wie heeft er inburgeringsplicht?

De gemeente wordt verantwoordelijk voor de begeleiding van alle mensen met inburgeringsplicht. Er zijn twee groepen mensen in de leeftijd van de beroepsbevolking met inburgeringsplicht, te weten:

- **Statushouders:** dit zijn vluchtelingen met een verblijfsstatus 'asiel bepaalde tijd, arbeid vrij'. Zij worden vanuit het Asielzoekerscentrum (COA) in de gemeente gehuisvest via een taakstelling van het ministerie. Vanaf het moment van het verkrijgen van de verblijfsstatus mogen ze werken. Voor zover dat nog niet is gelukt, hebben zij recht op een bijstandsuitkering zodra ze in de gemeente komen wonen.
- **Immigranten met inburgeringsplicht:** dit zijn immigranten die uit landen komen van buiten de EU, EER, Zwitserland of Turkije. Doorgaans zijn dit huwelijksmigranten (ook wel gezinsmigranten genoemd). Zij mogen alleen naar Nederland komen als zij zelf (of iemand anders – de referent) voor hen in het levensonderhoud kan voorzien. Zij hebben dus in de



periode van huisvesting geen recht op een uitkering. Of de immigrant mag werken hangt af van de verblijfsvergunning van de referent.

Ad 2. Incidenteel geld ter voorbereiding op nieuwe inburgeringswet

De minister heeft met de VNG bestuurlijke afspraken gemaakt over het extra geld ter voorbereiding op de nieuwe inburgeringswet (2019 en 2020 per jaar € 142.858,00).

Deze gelden dienen te worden besteed aan:

1. Voorbereiding van de regierol van gemeenten in het nieuwe stelsel. Zie kopje 6 en 8.
2. Verhoging taalniveau van de huidige inburgeringswijze waardoor de resultaten worden verbeterd.

De nieuwe inburgeringswet verhoogt het taalniveau bij inburgering van het huidige A2-niveau tot B1-niveau. Deze verhoging is ingegeven doordat uit de praktijk blijkt dat de afstand tot de arbeidsmarkt bij een taalniveau van A2 nog te groot is. Omdat de huidige inburgeringsplichtigen inburgeren op een taalniveau van A2, blijkt dat na het behalen van het inburgeringsdiploma nog extra taalonderwijs tot niveau B1 van essentieel belang is om goed te kunnen participeren in de samenleving.

Dit kan niet via de huidige inburgering en daarom staan op dit moment 65 personen op de wachtlijst bij volwasseneneducatie om het taalniveau te verhogen. Om deze mensen alsnog op korte termijn een cursus verhoging taalniveau te laten volgen is een bedrag noodzakelijk van € 70.000.

Het resterende bedrag wordt besteed aan verhoging taalniveau bij de doelgroep die onder de huidige inburgeringsplicht vallen of die dat al hebben afgesloten en die nog niet het B1-niveau hebben. Met het resterende bedrag van € 98.651 kunnen alsnog ongeveer 90 inburgeraars geholpen worden.

Ad 3. Verwervingstrajekt inburgering

Op het moment dat de inburgering weer terugkomt bij de gemeente, zal de gemeente ook verantwoordelijk zijn voor de verwerving van inburgeringstrajecten. Uitgangspunt in de planning wordt dat we de verwerving uiterlijk 1 oktober 2020 definitief kunnen afronden.

Ad 4. Samenwerking gemeenten Maastricht-Heuvelland

In het wetsvoorstel wordt aangedrongen op regionale samenwerking.

Het is nog onduidelijk op welke schaal de voorbereiding van de uitvoering en de daadwerkelijke uitvoering gaat plaats vinden. Hierover heeft nog geen bestuurlijke besluitvorming plaats gevonden. De gemeente Meerssen is in de subregio Maastricht-Heuvelland de projecttrekker om hier te komen tot besluitvorming.



3. Gewenste situatie

De gemeente Maastricht gaat zich voorbereiden op de beleidsvorming, de verwerving van de inburgeringstrajecten en de uitvoering van de nieuwe wet.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Niet van toepassing. Inhoud van het aan te bieden programma inburgering wordt bepaald door het rijk. Dit is beperkt tot het hoogstnoodzakelijke voor inburgering in Nederland. Duurzaamheid en energietransitie maken daar in deze fase geen expliciet onderdeel van uit.

5. Effect op de openbare ruimte

Nvt

6. Personeel en organisatie

De voorbereiding op de nieuwe rol vergt voorbereidingscapaciteit op een aantal terrein:

- Voorbereiding uitvoering nieuwe wetgeving: 0,5 fte schaal 10.
- Voorbereiding verwerving trajecten
- Voorbereiding beleidstraject: 0,5 fte schaal 10.

Voordat invulling van deze functies plaats vindt, zal instemming hiervoor gevraagd worden aan het DT.

Deze uitbreiding is structureel, omdat deze capaciteit na de voorbereiding noodzakelijk is voor de uitvoering van de nieuwe wet. Aangezien het rijk inziet dat zij deze taak niet meer kan uitvoeren en deze taak zo snel als mogelijk wil overdragen aan de gemeenten is het risico dat deze decentralisatie niet doorgaat te verwaarlozen klein.

7. Informatiemanagement en automatisering

Voor de uitvoering van de nieuwe Inburgeringswet dient ondersteunende software te worden aangeschaft. Het is op dit moment onduidelijk welke kosten hieraan verbonden zijn.



8. Financiën

De minister stelt bij de meircirculaire 2019/datum 31 mei 2019 incidenteel een bedrag van 20 miljoen euro per jaar beschikbaar voor de jaren 2019 en 2020 (Maastricht per jaar € 142.858,00) via een decentralisatie-uitkering naar rato van inwonersaantal.

Totaalbedrag **inkomsten** 2019-2020 € 285.716

Besteding:

1. Voorbereiding van onze regierol in het nieuwe stelsel:

Kosten personeel (uitvoering en beleid) 0,5 fte + 0,5 fte	€ 77.065	
Kosten verwerving trajecten	€ 10.000*	
Kosten automatisering	€ 20.000**	
Onvoorzien	€ 10.000	<u>€ 117.065</u>
		€ 168.651
2. a Verhoging taalniveau ingeburgerden op wachtlijst bij educatie***		<u>€ 70.000</u>
b Verhoging taalniveau bij de doelgroep die onder de huidige inburgeringsplicht vallen of die dat al hebben afgesloten (90 personen)	€ 98.651	

*ingeschat op basis van kosten begeleiding aanbesteding door SSC en verdeling over deelnemende gemeenten

**inschatting kosten aanvulling pakket SZMH met module inburgering

*** totale aantal ingeburgerden (60) die nu op de wachtlijst staan bij educatie

Voor wat betreft het taalniveau is landelijk uitvoerig aangegeven welke maatstaven bij welk taalniveau horen. Wij willen met deze gelden de mensen die het inburgeringstraject hebben doorlopen te brengen op het taalniveau dat is voorgeschreven in de nieuwe Inburgeringswet. Deze trajecten lopen via een onderwijsinstelling en zijn dus vrijgesteld van btw.

Resterende gelden in 2019 worden gereserveerd voor 2020. Over de inzet van deze gelden zal eind 2020 in de definitieve nota voor de uitvoering van de inburgering verantwoording worden afgelegd.

9. Aanbestedingen

Het is op dit moment nog onduidelijk of voor de verwerving van de inburgeringstrajecten een aanbestedingsprocedure noodzakelijk is of dat dit via subsidieverlening dient te gebeuren.



10. Participatie tot heden

Tot nu toe heeft er ambtelijk overleg plaats gevonden in Zuid-Limburg en in de subregio Maastricht-Heuvelland.

11. Voorstel

1. De doeluitkering inburgering van de gemeente Maastricht voor 2019 en 2020 te besteden aan het voorbereidingstraject van de uitvoering (automatisering, inkoop trajecten inburgering, beleid, uitvoering) van inburgering.
2. De resterende gelden worden besteed aan een verhoging van het taalniveau van de lopende of afgesloten trajecten inburgering die tot 1 januari 2021 nog door het rijk worden uitgevoerd.
3. De resterende gelden 2019 aan de reserve overloop toe te voegen voor besteding in 2020.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Op dit moment wordt deelgenomen aan een aantal overlegvormen in regio Zuid-Limburg en de subregio Maastricht Heuvelland ter afstemming op de voorbereiding van de uitvoering.

Bij de nota over de uitvoering van de wet Inburgering zullen evaluatiemomenten worden vastgelegd.

Deze nota is alleen bedoeld ter informatie en om te kunnen beschikken over de in de meicirculaire genoemde voorbereidingsgelden. De inhoudelijke discussie komt hierna pas aan de orde.